Sjey smáir bygdarskúlar

FÓLKASKÚLIN Hetta seinasta árið eru heilir sjey føroyskir bygdarskúlar niðurlagdir – men harafturímóti verður so ein útoyggjaskúli endurstovnaður

Áki Bertholdsen

Tá ið børnini fara í skúla aftur í summar, verða sjey smáir bygdarskúlar færri í Føroyum, enn tað vóru fyri einum ári síðani.

Tað er greitt, nú innskrivingin til allar skúlarnar er liðug.

Olaus Jespersen, deildarstjóri á fólkaskúladeildini í mentamálaráðnum, sigur, at orsøkin til at skúlarnir verða niðurlagdur er bara partvís tann, at ongi skúlabørn eru eftir í bygdini longur.

- Men ein orsøk til at skúlar lata aftur, er eisini, at foreldur vilja ikki hava børn síni at ganga í teimum heilt smáu skúlunum.

Hann ivast ikki í, at hetta er ein gongd, sum fer at vinda upp á seg næstu árini.

- Serliga har foreldur á smábygd, arbeiða á størri plássum, fer tað helst at vinda upp á seg, at tey taka bara børnini við sær í bilin í tað størru bygdina at ganga í skúla.

Sjálvboðið

Olaus Jespersen sigur, at tað hevur eisini gjørt seg galdandi, at børn á smábygd hava verið í dagrøktarskipan í eini størri bygd og so halda tey bara fram í skúla har, tí har kenna tey onnur børn og umstøðurnar.

Hetta vilja bæði foreldrini og børnni heldur enn at tey aftur verða tikin burtur úr aftur felagsskapinum tey kenna og og frá vinfólkunum og flutt aftur í skúlan í smábygdini, har einsemið er størri.

Tíðin farin frá

Olaus Jespersen væntar tískil, at hesi næstu árini verða tað væl fleiri bygdarskúlar, sum fara at hvørva, tí tíðin er við at renna undan teimum, bæði tí, at ongi børn eru og tí at foreldrini vilja hava børnini at ganga í størri skúlum.

- Eg haldi, at tann sosiala samveran við onnur børn er høvuðsorsøkin til, at foreldrini vilja hava børini at ganga í størri skúlum. Eitt barn í størri skúlum hevur samband við fleiri børn og fleiri lærarar enn tey hava í einum lítlum skúla. Harafturat kemur so eisini tað, at børn læra av hvørjum øðrum. Tí ásanna fleiri og fleiri foreldur, at tað er ein fakligur fyrimunur fyri børnini, at ganga á størri skúlum, heldur enn at vera í einum lítlum skúla saman við heilt fáum øðrum børnum.

Men tað verður sjálvandi eisini av nátúrligum orsøkum, at fleiri skúlar fara at verða niðurlagdir, tí ongi skúlabørn eru eftir í bygdini.

Vit hoyra oftani, at bygdarfólk vilja ikki av við skúlan, tí "fer skúlin úr bygdini, fer bygdin eisini"

Hesum er Olaus Jespersen ikki samdur í. Hann vísir á, at Morskranes, Selatræ og aðrar bygdir, sum mistu skúlan í fimmti og sekstiárunum, eru framvegis til sum bygdir.

Hann heldur, at hetta er nógv meiri tengt at arbeiðsmøguleikunum hjá foreldrunum.

- Nú er nógv lættari at koma til og frá og tey flestu hava bil og tí verða fólk búgvandi á smábygd, tó at tey arbeiða aðrastaðni.

aki@sosialurin.fo

Niðurleggingar føra til sparingar

FÓLKASKÚLIN At smáir bygdarskúlar verða niðurlagdir, hevur ikki fingið tað at dryppa á hinar skúlarnar, tí peningurin verður spardur burtur

Áki Bertholdsen

At nakrir smáir skúlar kring landið nú eru niðurlagdir, hevur ikki ført til, at aðrir skúlar í økinum hava fingið hægri játtan.

Sostatt er peningurin spardur burtur.

Olaus Jespersen sigur, at børnini, ið skúlum, sum verða niðurlagdir, fara í flokkar, sum longu eru á skúlunum, tey flyta til og tað førir ikki hægri játtan við sær.

- Er talan um ein flokk fyri færri enn 27 børnum, verður ongin nýggjur flokkur stovnaður og so veksur játtanin heldur ikki til fleiri tímar skúlan.

Skal fylgja barninum

Tó leggur Olaus Jespersen, at næsta ár er ætlanin at játtanin skal fylgja næmingunum. Tað merkir, at játtanin til teir einstøku skúlarnar skal ikki longur verða eftir, hvussu nógvir flokkar eru, men eftir, hvussu nógvir næmingarnir eru.

Tað er rættiliga ymiskt, hvussu nógvir læraratímar eru til hvønn næming. Á onkrum heilt lítlum skúla er talan um 30 tímar, har talan bara er um ein næming. Á onkrum stórum skúla er 1,75 læraratími til hvønn næming.

Enn er ongin avgerð tikin um, hvussu nógvir læraratímar tað skulu vera fyri hvønn næming eftir teirri nýggju skipanini.

- Men fyri at taka eitt dømi, kunnu vit siga, at tað vera tveir læraratímar fyri hvønn næming.

Í løtuni eru 1,97 læraratímar fyri hvønn næming í miðal.

Ein lærari skal hava 27 tímar fyri at hava fult starv.

Tað merkir so í heilt rundum tølum, at skúlar við færri enn 13 næmingum fáa ein vinning av hesum.

Og skúlarnir við meiri enn 13 næmingum fáa so tímar játtaðar eftir næmingatalinum.

Hetta merkir so hinvegin eisini, at nýggja skipanin verður ein vinningur fyri onkrar av teimum stóru skúlunum, sum eru rationelt riknir og hava 1,75 læraratímar fyri næming.

Men fyri at fáa tað útreiðsluneutralt, skal tað, sum nakrir skúlar vinna, takast frá onkrum øðrum skúlum.

Og tað verða so teir stóru skúlarnir, sum hava meiri enn tveir læraratímar fyri hvønn næming, at missa tímar.

Olaus Jespersen sigur, at hetta fer neyvan heldur ikki at verða ein fyrimunur fyri skúlar við árgangum, sum eru akkurát ov stórir til at allur árgangurin kann vera í sama flokki.

- Sum støðan er nú, fáa teir játtan eftir tveimum flokkum, men næsta ár fáa teir játtan eftir næmingatalinum og tað fer helst at føra til at skúlin fær færri tímar.

aki@sosialurin.fo